YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

6 päivänä huhtikuuta 1995 *

Asiassa T-150/89,

G. B. Martinelli, aikaisemmin G. B. Metallurgica SpA, italialainen yhtiö, kotipaikka Milano (Italia), edustajanaan asianajaja Carmelo Maccarone, Bergamo, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Franco Colussi, 36 rue de Wiltz,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen osaston virkamiehet Enrico Traversa ja Julian Currall, joita avustaa asianajaja Alberto Dal Ferro, Vicenza, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen osaston virkamies Georgios Kremlis, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

jossa vaaditaan ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 2 päivänä elokuuta 1989 tehdyn komission päätöksen 89/515/ETY (IV/31.553 — Betoniteräsverkot, EYVL 1989 L 260, s. 1) kumoamista,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Kirschner ja tuomarit C. W. Bellamy, B. Vesterdorf, R. García-Valdecasas ja K. Lenaerts,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 14.—18.6.1993 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perustana olevat tosiseikat

1 Käsiteltävänä olevassa asiassa kanteen kohteena on ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 2 päivänä elokuuta 1989 annettu komission päätös 89/515/ETY (IV/31.553 — Betoniteräsverkot, EYVL L 260, s. 1, jäljempänä päätös), jossa komissio on määrännyt neljälletoista betoniteräsverkkojen valmistajalle sakot perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta. Päätöksen koh-

teena oleva tuote on betoniteräsverkko. Se on raudoituksessa käytettävä esivalmistettu tuote, joka on tehty kylmävedetystä sileäpintaisesta tai harjateräslangasta, joista kootaan verkko hitsaamalla kaikki ristikkokohdat kiinni toisiinsa. Sitä käytetään teräsbetonissa lähes kaikilla rakentamisen aloilla.

2 Vuodesta 1980 lähtien alalla oli tehty Saksan, Ranskan ja Benelux-maiden markkinoilla yritysten välisiä järjestelyjä, ja samanaikaisesti oli kehittynyt menettelytapoja, joita komission päätös koskee.

3 Komission virkamiehet ovat 6. ja 7.11.1985 tehneet yhtä aikaa ja ennalta ilmoittamatta 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, EYVL 1962, 13, s. 204, jäljempänä asetus N:o 17) 14 artiklan 3 kohdan nojalla tarkastukset seuraavien seitsemän yrityksen ja kahden yhdistyksen toimitiloissa: Tréfilunion SA, Sotralentz SA, Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL, Ferriere Nord SpA (Pittini), Baustahlgewebe GmbH (= BStG), Thibo Draad- en Bouwstaalprodukten BV (= Thibodraad), NV Bekaert, Syndicat national du tréfilage d'acier (= STA) ja Fachverband Betonstahlmatten eV; 4. ja 5.12.1985 he ovat jatkaneet tarkastuksilla seuraavien yritysten toimitiloissa: ILRO SpA, G. B. Martinelli, NV Usines Gustave Boël (afdeling Trébos), Tréfileries de Fontaine-l'Évêque (= TFE), Frère-Bourgeois Commerciale SA (= FBC), Van Merksteijn Staalbouw BV ja ZND Bouwstaal BV.

4 Näissä tutkimuksissa löydettyjen asiakirjojen sekä asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla saatujen tietojen perusteella komissio on päättänyt, että tutkimuksen kohteena olevat valmistajat ovat vuosina 1980—1985 rikkoneet perustamissopimuksen 85 artiklaa tekemällä sarjan sopimuksia betoniteräsverkkojen toimituskiintiöistä ja hinnoista tai noudattamalla yhdenmukaistettuja menettelytapoja niiden suhteen. Komissio on aloittanut asetuksen N:o 17 3 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn ja lähettänyt 12.5.1987 väitetiedoksiannon tutkimuksen kohteena oleville yrityksille, jotka ovat vastanneet siihen. Yritysten edustajia on kuultu 23. ja 24.11.1987 pidetyissä tilaisuuksissa.

5 Tämän menettelyn päätteeksi komissio on tehnyt päätöksensä. Sen mukaan (22 kohta) kilpailunrajoitukset koostuivat sarjasta sopimuksia ja/tai yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joiden tarkoituksena on ollut hintojen ja/tai toimituskiintiöiden vahvistaminen sekä betoniteräsverkkojen markkinoiden jakaminen. Nämä järjestelyt ovat komission päätöksen mukaan koskeneet eri osamarkkinoita (Ranskan, Saksan tai Benelux-maiden markkinoita), mutta ne ovat vaikuttaneet jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, koska niihin ovat osallistuneet useissa jäsenvaltioissa toimivat yritykset. Komission päätöksessä lausutaan seuraavaa: "Tässä tapauksessa kyse ei niinkään ole kaikkien jäsenvaltioiden, joita asia koskee, kaikki valmistajat kattavasta yritysten välisestä järjestelystä, vaan osapuolten erilaisten — joskus eri osapuoltenkin kesken tehtyjen —järjestelyjen kokonaisuudesta. Koska tämä järjestelyjen kokonaisuus on kuitenkin säännellyt eri osamarkkinoita, siitä on ollut seurauksena, että yhteismarkkinoiden merkittävää osaa on säännelty suuressa määrin."

6 Komission päätöksen päätösosassa todetaan:

"1 artikla

Yritykset Tréfilunion SA, Société métallurgique de Normandie (= SMN), CCG (TECNOR), Société de treillis et panneaux soudés (= STPS), Sotralentz SA, Tréfilarbed SA ja Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL, Tréfileries de Fontaine-l'Évêque, Frère-Bourgeois Commerciale SA (nykyisin Steelinter SA), NV Usines Gustave Boël, afdeling Trébos, Thibo Draad- en Bouwstaalprodukten BV (nykyisin Thibo Bouwstaal BV), Van Merksteijn Staalbouw BV, ZND Bouwstaal BV, Baustahlgewebe GmbH, ILRO SpA, Ferriere Nord SpA (Pittini) ja G. B. Martinelli fu G. B. Metallurgica SpA ovat rikkoneet ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa 27.5.1980—5.11.1985 yhden tai useamman kerran osallistumalla yhteen tai useampaan sopimukseen ja/tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan (= yritysten väliset järjestelyt), joissa on määrätty myyntihintoja, rajoitettu myyntejä, jaettu markkinoita ja sovittu toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on ollut näiden järjestelyjen täytäntöönpano ja niiden noudattamisen valvonta.

2 artikla

Mikäli 1 artiklassa luetellut yritykset aikovat jatkaa toiminnan harjoittamista betoniteräsverkkoalalla yhteisön alueella, niiden on välittömästi lopetettava todetut rikkomukset (jos ne eivät jo ole sitä tehneet) ja oltava vastaisuudessa tekemättä mitään toimintaansa koskevia sopimuksia ja/tai oltava noudattamatta yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joiden tarkoitus tai vaikutus on samanlainen tai samankaltainen.

3 artikla

Seuraaville yrityksille määrätään 1 artiklassa todetuista rikkomuksista sakkoa seuraavasti:

1) Tréfilunion SA (= TU): sakkoa 1 375 000 ecua;

2) Société métallurgique de Normandie (= SMN): sakkoa 50 000 ecua;

3) Société des treillis et panneaux soudés (= STPS): sakkoa 150 000 ecua;

4) Sotralentz SA: sakkoa 228 000 ecua;

5) Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL: sakkoa 1 143 000 ecua;

6) Steelinter SA: sakkoa 315 000 ecua;

7) NV Usines Gustave Boël, afdeling Trébos: sakkoa 550 000 ecua;

8) Thibo Bouwstaal BV: sakkoa 420 000 ecua;

9) Van Merksteijn Staalbouw BV: sakkoa 375 000 ecua;

10) ZND Bouwstaal BV: sakkoa 42 000 ecua;

11) Baustahlgewebe GmbH (= BStG): sakkoa 4 500 000 ecua:

12) ILRO SpA: sakkoa 13 000 ecua;

13) Ferriere Nord SpA (Pittini): sakkoa 320 000 ecua;

14) G. B. Martinelli fu G. B. Metallurgica SpA: sakkoa 20 000 ecua."

Asian käsittelyn vaiheet

7 Kantaja, G. B. Martinelli, aikaisemmin G. B. Metallurgica SpA (jäljempänä Martinelli), on nostanut 25.10.1989 yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon jätetyllä kannekirjelmällä nyt käsiteltävänä olevan kanteen, jossa se vaatii komission päätöksen kumoamista. Kymmenen kolmestatoista muusta komission päätöksen kohteena olleesta yrityksestä on myös nostanut kanteen.

8 Yhteisöjen tuomioistuin on siirtänyt kaikki yksitoista asiaa 15.11.1989 antamallaan määräyksellä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäviksi Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24 päivänä lokakuuta 1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 319, s. 1) 14 artiklan mukaisesti. Nämä kanteet on rekisteröity asioiksi T-141, 142, 143, 144 ja 145/89 sekä T-147, 148, 149, 150, 151 ja 152/89.

9 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on yhdistänyt edellä mainitut asiat 13.10.1992 antamallaan määräyksellä työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti suullista käsittelyä varten, koska asiat liittyvät toisiinsa.

10 Kantajat ovat vastanneet yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 22.4.—7.5.1993 jättämillään kirjeillä kysymyksiin, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli niille esittänyt.

11 Kysymyksiin annettujen vastausten ja esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päättänyt aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvitystoimia.

12 Asianosaiset ovat esittäneet suulliset lausumansa ja vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin 14.—18.6.1993 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

13 Kantaja vaatii, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ensisijaisesti,

ottaen huomioon, että Martinelli on pieni yritys, joka on osallistunut sopimuksiin vain sen takia, että se voisi toimia Ranskan markkinoilla, ja

ottaen huomioon, että kantajayhtiö on liittynyt sopimuksiin siinä uskossa, että sopimukset ovat laillisia ja perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukaisesti hyväksyttyjä,

toteaa, että Martinelli ei ole vastuussa väitetystä rikkomuksesta, ja tämän vuoksi kumoaa komission päätöksen ja kantajalle määrätyn 20 000 ecun sakon;

— toissijaisesti,

ottaen huomioon, että Martinelli ei ole koskaan konkreettisesti hyötynyt betoniteräsverkkojen valmistajien tekemällä sopimuksella luodusta tilanteesta, ja

ottaen huomioon, että Martinelli ei ole, toimien hyvässä uskossa, koskaan salannut mitään komissiolta, vaan on aina myöntänyt kaikki seikat, jotka ovat liittyneet rikkomukseen,

vähentämään Martinellille määrätyn sakon suuruutta siten, että sakko on asianmukaisessa suhteessa niille yhtiöille määrättyihin sakkoihin, jotka ovat hyötyneet kyseessä olevista sopimuksista enemmän, ottaen huomioon sen, missä määrin kantaja on todellisuudessa osallistunut näihin sopimuksiin.

14 Komissio vaatii, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asian ratkaisu

15 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komission päätöksessä (23, 51, 159 ja 160 kohta) kantajan katsotaan osallistuneen kahteen sarjaan Ranskan markkinoilla sovellettuja yritysten välisiä järjestelyjä. Näihin järjestelyihin on osallistunut ranskalaisia valmistajia (Tréfilunion, STPS, SMN, CCG ja Sotralentz) ja Ranskan markkinoilla toimivia ulkomaalaisia valmistajia (ILRO, Ferriere Nord, Martinelli, Boël/Trébos, Tréfileries de Fontaine-l'Éveque, Frère-Bourgeois Commerciale ja Tréfilarbed), ja järjestelyjen tarkoituksena on ollut hintojen ja kiintiöiden vahvistaminen, jotta betoniteräsverkkojen tuontia Ranskaan voitaisiin rajoittaa, ja näihin liittyen järjestelyissä on sovittu tietojenvaihdosta. Ensimmäistä järjestelyjen sarjaa on sovellettu vuoden 1981 huhtikuusta vuoden 1982 maaliskuuhun, ja toista järjestelyjen sarjaa on sovellettu vuoden 1983 alusta vuoden 1984 loppuun. Toisesta järjestelyjen sarjasta on sovittu virallisesti tekemällä lokakuussa 1983 ns. sopimuspöytäkirja (protocole d'accord).

16 Kantaja esittää kanteensa tueksi kolme kanneperustetta. Ensimmäinen koskee perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomista, ja sen mukaan tätä määräystä ei riko se, että kantaja on osallistunut kyseessä oleviin sopimuksiin. Toinen kanneperuste koskee asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan rikkomista, ja sen

mukaan sopimuksiin osallistumisen perusteella kantajalle ei voida määrätä sakkoa ja sakkoa on joka tapauksessa pienennettävä. Kolmas kanneperuste koskee ETY:n perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista.

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomista koskeva kanneperuste

Asianosaisten väitteet

17 Kantaja väittää, että komissio on rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, kun se on katsonut, että tämän määräyksen rikkomisena on pidettävä sitä, että kantaja on osallistunut betoniteräsverkkojen valmistajien välisiin sopimuksiin. Itse asiassa kantajan on ollut pakko liittyä suurimpien betoniteräsverkkojen valmistajien jo tekemiin sopimuksiin, koska tämä on ollut kantajalle ainoa keino päästä Ranskan markkinoille, joilla se ei ollut toiminut aikaisemmin. Kantaja on toivonut saavansa näin näillä markkinoilla menestymisen kannalta välttämättömiä tietoja.

18 Kantaja korostaa, että pienen markkinaosuutensa vuoksi se ei ole voinut vaikuttaa millään tavalla suurten valmistajien aloitteesta tehtyihin sopimuksiin, joten kantaja on näin ainoastaan voinut passiivisesti hyväksyä suurten yritysten tekemät päätökset.

19 Kantaja lisää, että pienen markkinaosuutensa vuoksi sen osallistumisella järjestelyihin ei ole ollut mitään vaikutuksia kilpailuun tai kauppaan jäsenvaltioiden välillä. Tästä osoituksena on kantajan mukaan erityisesti pidettävä sitä, että kantaja ei ole koskaan saavuttanut sille liian suuren kiintiön mukaisia määriä, jotka sille oli vahvistettu Ranskan markkinoiden osalta, ja tämän vuoksi kiintiö on ollut ainoastaan teoreettinen.

20 Kantaja kiistää komission päätöksen 162 kohdan, jossa todetaan näin: "Järjestelyihin osallistumisen seuraamuksia ei arvioida erikseen jokaisen järjestelyihin osallistuneen yrityksen osalta, vaan laajemmin arvioiden seuraamuksia osallistujien välisten kattavien järjestelyiden kannalta, ottaen huomioon muita osamarkkinoita (Benelux-maiden ja Saksan markkinoita) koskevat järjestelyt. Ottaen huomioon näillä markkinoilla toimivien valmistajien vastavuoroiset velvoitteet, sellaisen yrityksen käyttäytymisellä, jolla on ainoastaan pieni markkinaosuus, on enemmän merkitystä." Kantajan mukaan tällainen päättely ei itse asiassa koske sitä, koska sen osalta ei ole kyse vastavuoroisuudesta, sillä komissio on todennut sen osallistuneen ainoastaan Ranskan markkinoilla sovellettaviin järjestelyihin. Toisaalta kantaja katsoo, ettei tällainen yleistäminen ole sallittua ja että komission on otettava huomioon jokaisen yrityksen yksilöllinen osallistuminen järjestelyihin.

21 Komissio vastaa kantajan väitteisiin toteamalla, että kantajan väitteillä ei ole juurikaan merkitystä rikkomuksen osalta, mutta väitteet on komission mukaan otettu huomioon sakon suuruutta määrättäessä, kun komissio on arvioinut rikkomuksen vakavuutta.

22 Lisäksi komissio toteaa, että väite, joka koskee kantajan pientä markkinaosuutta, on oikeudellisesti virheellinen, koska merkityksellinen kysymys ei ole se, onko kantajan osallistuminen sopimuksiin ollut omiaan rajoittamaan kilpailua, vaan se, ovatko sopimukset, joissa kantaja myöntää olleensa sopimuspuolena, olleet omiaan rajoittamaan kilpailua (ks. asia T-6/89, Enichem Anic v. komissio, tuomio 17.12.1991, Kok. 1991, s. II-1623, 216 kohta).

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

23 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa aluksi, että kantaja on myöntänyt omissa vaatimuksissaan liittyneensä betoniteräsverkkojen valmistajien välisiin sopimuksiin eikä kantaja ole kiistänyt, että näiden sopimusten kohteena on ollut hintojen ja kiintiöiden vahvistaminen.

24 Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan mukaan yhteismarkkinoille soveltumattomina ovat kiellettyjä kaikki sellaiset yritysten väliset sopimukset tai yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tai joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy yhteismarkkinoilla, ja erityisesti sellaiset sopimukset tai menettelytavat, joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja tai muita kauppaehtoja taikka joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä.

25 Tämän määräyksen sanamuodon perusteella merkitystä on ainoastaan sillä, onko niiden sopimusten, joissa kantaja on ollut sopimuspuolena muiden yritysten kanssa, tarkoituksena ollut rajoittaa kilpailua tai onko kilpailu rajoittunut sopimusten seurauksena ja ovatko sopimukset olleet omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tämän vuoksi merkitystä ei ole sillä, onko kantajan yrityskohtainen osallistuminen sopimusjärjestelyihin rajoittanut kilpailua tai vaikuttanut jäsenvaltioiden väliseen kauppaan huolimatta kantajayrityksen pienestä koosta (edellä mainittu tuomio asiassa Enichem Anic v. komissio, 216 ja 224 kohta).

26 Kantaja ei kiistä sitä, että niiden sopimusten, joihin se oli liittynyt, tarkoituksena on ollut rajoittaa kilpailua tai niiden seurauksena kilpailu on rajoittunut ja että nämä sopimukset ovat olleet omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, mistä osoituksena ovat niitä kokouksia koskevat lukuisat asiakirjat, joihin on osallistunut eri jäsenvaltioissa toimivia valmistajia (ks. erityisesti komission päätöksen 32—35, 53 ja 54 kohta), ja se, että kantaja myöntää "mukautuneensa järjestelyihin" ja toimineensa "'oikeaoppisesti' järjestelyjen osalta". Kantajan esittämä väite, joka koskee sille vahvistetun kiintiön teoreettista luonnetta, ei vaikuta tähän päättelyyn.

27 Lisäksi on korostettava, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi ei edellytetä, että todetut kilpailunrajoitukset olisivat todellisuudessa

vaikuttaneet tuntuvasti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, vaan soveltamisedellytyksenä on ainoastaan, että sopimukset ovat olleet omiaan vaikuttamaan tällä tavalla (ks. asia 19/77, Miller v. komissio, tuomio 1.2.1978, Kok. 1978, s. 131, 15 kohta).

28 Edellä esitetyn perusteella kantaja on, kuten komissiokin on todennut päätöksessään, rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, kun se on liittynyt sopimuksiin, joiden tarkoituksena on ollut rajoittaa kilpailua yhteismarkkinoilla ja jotka ovat olleet omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

29 Tämän vuoksi tämä kanneperuste on hylättävä.

Asetuksen N:o 17 15 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste

30 Tässä kanneperusteessa on kolme osaa. Ensimmäinen koskee sitä, että kantaja ei ole rikkonut perustamissopimusta tahallaan tai tuottamuksesta, toinen koskee kantajan vähäistä osuutta järjestelyissä ja kolmas yhdenvertaisuusperiaatetta.

I — *Kantajan rikkomuksen tahallisuus ja tuottamuksellisuus*

Asianosaisten väitteet

31 Kantaja väittää, että se ei ole toiminut tahallisesti tai tuottamuksellisesti, kun se on liittynyt sopimuksiin siinä uskossa, että ne ovat perustamissopimuksen 85 artiklan

3 kohdan edellytysten mukaisia. Kantaja on itse asiassa ollut vakuuttunut siitä, että sopimusten tarkoituksena on ollut kantajaa koskevilta osin ainoastaan jakaa taloudellisia voimavaroja eikä rajoittaa millään tavalla tavaroiden vapaata liikkuvuutta, varsinkin kun kantaja on liittynyt sopimuksiin ainoastaan voidakseen toimia Ranskan markkinoilla. Kantajan uskomusta on vahvistanut myös se, että Italian codize civilen 2595 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen perusteella sellaiset sopimukset, joiden tarkoituksena on taata kansallisten voimavarojen parempi kohdentuminen ja edistää kilpailun kehittymistä, ovat tietyillä ehdoilla sallittuja.

32 Kantaja lisää, että väitettä, jonka mukaan kantaja on toiminut hyvässä uskossa, tukee se, että se ei ole koskaan luokitellut "luottamuksellisiksi" hallussaan olevia, väitettyihin sopimuksiin liittyviä asiakirjoja, vaan se on aina antanut vapaaehtoisesti komission tutustua niihin.

33 Komissio väittää, että teosta voidaan rangaista sakolla siitä huolimatta, että tekijä ei ole ollut tietoinen siitä, että teko rikkoo perustamissopimuksen 85 artiklaa (ks. edellä mainittu tuomio asiassa Miller v. komissio).

34 Komissio lisää, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella italialaisella lainsäädännöllä ei ole merkitystä asian käsittelyn kannalta (ks. asia C-277/87, Sandoz Prodotti Farmaceutici v. komissio, tuomio 11.1.1990, Kok. 1990, s. I-45).

35 Komissio väittää lopuksi, että kantaja ei ole voinut uskoa, että sopimuksia olisi koskenut perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukainen poikkeus, koska sopimuksia ei ollut ilmoitettu komissiolle, vaikka näitä sopimuksia ei ollut vapautettu ilmoittamisvelvollisuudesta asetuksen N:o 17 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että jotta voitaisiin katsoa yrityksen rikkoneen tahallaan perustamissopimuksen kilpailumääräyksiä, ei ole välttämätöntä, että yritys on ollut tietoinen siitä, että se rikkoo määräyksiä, vaan riittävää on jo se, että yrityksen olisi pitänyt tietää, että sen käyttäytyminen rajoittaa kilpailua (ks. asia 246/86, Belasco ym. v. komissio, tuomio 11.7.1989, Kok. 1989, s. 2117, 41 kohta; asia C-279/87, Tipp-Ex v. komissio, tuomio 8.2.1990, Kok. 1990, s. I-261 ja asia T-15/89, Chemie Linz v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok. 1992, s. II-1275, 350 kohta).

37 Ottaen huomioon sen, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ja erityisesti tämän kohdan a ja c alakohtia on selvästi rikottu vakavasti, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kantajan väite, jonka mukaan se ei olisi toiminut tahallisesti tai tuottamuksellisesti, on perusteeton. Samoin perusteettomana on pidettävä sitä kantajan väitettä, jonka mukaan kantaja on ollut vakuuttunut siitä, että sopimuksiin, joihin se oli liittynyt, olisi sovellettu perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukaista poikkeusta. Kantaja ei itse asiassa voinut olla tietämättä, että nämä sopimukset olisi pitänyt ilmoittaa komissiolle, jotta niitä olisi voinut koskea kyseessä olevan kohdan mukainen poikkeus, ja että näitä sopimuksia ei ollut vapautettu ilmoittamisvelvollisuudesta asetuksen N:o 17 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

38 Italian codize civileä koskevasta väitteestä on todettava, että perustamissopimuksessa kielletty toiminta ei voi olla oikeutettua kansallisen lain perusteella. Vaikka kantaja olisi erehtynyt tässä suhteessa, tämä ei vaikuta siihen, että kantajan olisi pitänyt tietää, että sen toiminta on rajoittanut kilpailua edellä mainitun yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti.

39 Edellä esitetyn vuoksi kanneperusteen tämä osa on hylättävä.

II — *Kantajan osallistumisen vähäinen merkitys*

Asianosaisten väitteet

40 Kantaja korostaa, että komission päätöksen 31—45 ja 51—70 kohdassa mainittujen asiakirjojen perusteella on selvää, että kantaja ei ole koskaan tehnyt aloitetta sopimusten tekemiseksi ja että se on ainoastaan liittynyt suurten eurooppalaisten valmistajien tekemiin sopimuksiin, koska tämä on ollut kantajalle ainoa keino toiminnan aloittamiseksi Ranskan markkinoilla.

41 Kantaja katsoo, että komission olisi pitänyt ottaa huomioon kantajan passiivinen osallistuminen järjestelyihin ja osallistumisen vähäinen merkitys sekä tehdä ero sen ja niiden suurten yritysten välillä, joiden aloitteesta sopimukset oli tehty.

42 Komissio vastaa kantajan väitteisiin toteamalla, että se ei ole todennut kantajan osallistumisen järjestelyihin olleen ainoastaan "merkityksettömän" eikä se ole katsonut, että kantaja oli "tehnyt aloitteen sopimusten tekemiseksi". Komissio korostaa kuitenkin, että kantaja on osallistunut aktiivisesti järjestelyjä koskeneisiin neuvotteluihin, niistä päättämiseen ja niiden täytäntöönpanoon, mistä osoituksena ovat komission päätöksen 31—45 ja 51—70 kohdassa luetellut asiakirjat.

43 Komissio toteaa, että määritellessään sakon suuruutta se on ottanut huomioon muun muassa järjestelyihin osallistuneiden yritysten osallistumisen tärkeyden, sen, missä määrin yritykset ovat osallistuneet järjestelyihin ja kuinka kauan ne ovat osallistuneet järjestelyihin, sekä niiden osallistumisen järjestelyjä koskeneisiin neuvotteluihin ja sopimusten täytäntöönpanoon.

44 Komissio toteaa lopuksi, että vaikka kantaja on liittynyt sopimuksiin voidakseen aloittaa viennin Ranskan markkinoille, ei tätä ole pidettävä lieventävänä asianhaarana eikä varsinkaan poikkeusperusteena.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

45 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja ei ole esittänyt mitään vastanäyttöä komission esittämälle näytölle siitä, että kantaja on osallistunut aktiivisesti järjestelyihin.

46 Tämän osalta on korostettava, että kantajan osallistumisen tärkeys ilmenee niistä asiakirjoista, jotka koskevat Pariisissa 1.4.1981 pidetyn kokouksen valmisteluja ja kokouksessa päätettyjä asioita. Näihin asiakirjoihin kuuluvat kantajan 25.3.1981 Italmetille, Ferriere Nordin ja kantajan Ranskan edustajalle, lähettämä teleksi (komission päätöksen 32 kohta), Italmetin 9.4.1981 kantajalle lähettämä teleksi (päätöksen 33 kohta), Tréfilunionin herra Marien laatima ja 9.4.1981 päivätty muistio (päätöksen 34 kohta) ja Tréfilunionissa laadittu taulukko, jossa on otsikko "Betoniteräsverkon tuonti Italiasta" (päätöksen 35 kohta). Näiden asiakirjojen perusteella on selvää, että kantaja toimi aktiivisesti, kun seuraavan vuoden hintoja ja kiintiöitä koskevista sopimuksista neuvoteltiin ja kun näistä sopimuksista päätettiin ranskalaisten, italialaisten ja belgialaisten valmistajien 1.4.1981 pitämässä kokouksessa.

47 Kantajan osallistumisesta järjestelyjen toteuttamiseen on myös näyttönä kantajan 14.7.1983 Italmetille lähettämä teleksi (komission päätöksen 57 kohta). Tällä teleksillä kantaja on antanut Italmetille luvan myydä standarditavarana myytävää betoniteräsverkkoa "400 Ranskan frangia Tréfilunionin listahintoja halvemmalla syyskuun toisella puoliskolla toimitettavien tuotteiden osalta, kuitenkin sillä edellytyksellä, että ette ole myyneet tuotantokiintiöstä jäljellä ollutta määrää".

48 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komissio on perustellusti todennut päätöksensä 203 kohdassa ottaneensa sakon suuruutta määrätessään huomioon yritysten osallistumisen luonteen ja keston sekä yritysten taloudellisen tilanteen.

49 Kanneperusteen tämä osa on siksi hylättävä.

III — *Yhdenvertaisuusperiaatteen loukkaaminen*

Asianosaisten väitteet

50 Kantaja väittää, että sille määrätty sakko on suhteeton verrattuna ILRO:lle ja Ferriere Nordille määrättyyn sakkoon.

51 Kantaja korostaa, että ILRO:lle määrätty sakko on ainoastaan 0,05 prosenttia ILRO:n vuotuisesta betoniteräsverkkojen myynnin liikevaihdosta, kun taas kantajalle määrätty sakko on 1,5 prosenttia vastaavasta liikevaihdosta. ILRO:n osallistuminen rikkomusten tekemiseen on kuitenkin ollut merkitykseltään paljon suurempi kuin kantajan osallistuminen, koska ILRO on ollut sopimuksissa osapuolena alusta alkaen, on vienyt betoniteräsverkkoja kahden kuukauden aikana enemmän kuin kantaja viiden vuoden ajanjakson aikana ja on hyötynyt — toisin kuin kantaja — huomattavasti sopimusjärjestelyistä. Kantaja on lisännyt kantajan vastauksessaan, että komissio ei voi perustella yritysten erilaista kohtelua sillä, että ranskalaiset viranomaiset olisivat määränneet ILRO:lle laittomia seuraamuksia, koska kansallinen hallinnollinen tuomioistuin on kumonnut seuraamukset, eikä sillä, että ILRO ei ole noudattanut sopimuksia, koska tällöin suositaan kahdella tavalla tätä yritystä, sillä sille määrättyä sakkoa on vähennetty ja se on saanut etua siitä, ettei se ole noudattanut sopimuksia.

52 Toisaalta kantaja toteaa, että Ferriere Nordille on määrätty sakko, joka on ainoastaan yksi prosentti Ferriere Nordin liikevaihdosta, eikä tällainen erilainen kohtelu ole millään tavalla perusteltua.

53 Komissio vastaa kantajan väitteisiin toteamalla, että edellä esitetty ILRO:n ja kantajan erilainen kohtelu perustuu seuraaviin seikkoihin: ILRO ei ole noudattanut sopimuksia, minkä vuoksi järjestelyt ovat murtuneet; komissio ei ole pystynyt näyttämään toteen, että ILRO olisi vaikuttanut vuosina 1981—1982 sovellettujen järjestelyjen soveltamisajan pidentämiseen; ILRO on auttanut komissiota tutkimusten suorittamisessa ratkaisevalla tavalla; ILRO on ollut ranskalaisten viranomaisten toimenpiteiden kohteena; ILRO on lakannut noudattamasta järjestelyitä toukokuussa 1984 (ks. komission päätöksen 44, 64, 65, 66 ja 204 kohta). Näitä tekijöitä on verrattu siihen, että kantaja on noudattanut tarkasti sopimuksia.

54 Komissio lisää, että kilpailua rajoittavien sopimusten noudattamatta jättämisen ottaminen huomioon lieventävänä asianhaarana perustuu sille ajatukselle, että tarkoituksena on suojella vapaata kilpailua ja että kilpailua rajoittavien sopimusten noudattamatta jättäminen edistää kahdella tavalla kilpailua, koska se vähentää sopimusten vaikutusta ja myötävaikuttaa sopimusjärjestelyiden murtumiseen.

55 Komissio väittää lisäksi olevan merkityksetöntä, että se on vasta suullisessa käsittelyssä täsmentänyt, että se on tarkoittanut IRLO:ta komission päätöksen 204 kohdassa, jonka mukaan "yksi yrityksistä on auttanut komissiota tutkimuksissa". Itse asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hyväksynyt tällaisen menettelyn 17.12.1991 antamassaan tuomiossa asiassa Hercules Chemicals v. komissio (T-7/89, Kok. 1991, s. II-1711, 358 kohta).

56 Komissio korostaa lopuksi, että kantajaa ja Ferriere Nordia on kohdeltu eri lailla sen vuoksi, että Ferriere Nord on vienyt Ranskaan paljon pienemmän suhteellisen osuuden tuotannostaan kuin kantaja.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

57 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaista kohtelua koskevaa periaatetta rikotaan vain silloin, jos vastaavanlaisia tilanteita käsitellään eri lailla (ks. edellä mainittu tuomio asiassa Hercules Chemicals v. komissio, 295 kohta).

58 Käsiteltävänä olevassa asiassa on kuitenkin todettava, että komission esittämät erot kantajan ja ILRO:n välillä riittävät sen perustelemiseksi, että näitä kahta yritystä on kohdeltu eri tavalla.

59 Vaikka on totta, että esitettynä prosentuaalisena osuutena liikevaihdosta (0,05 prosenttia ja 1,5 prosenttia) ero yritysten kohtelussa vaikuttaa suuremmalta kuin verrattaessa määrättyjä sakkoja (13 000 ecua ja 20 000 ecua), ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kantaja ei voi perustellusti väittää loukatun yhdenvertaista kohtelua koskevaa periaatetta. Itse asiassa sakot ovat komission kilpailupolitiikan väline. Tämän vuoksi komissiolla on oltava harkintavaltaa sakon suuruuden määräämisessä, jotta se voisi ohjailla yritysten toimintaa siten, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä.

60 Tämän vuoksi on todettava, että komissio on käsiteltävänä olevassa asiassa alentanut ILRO:lle määrätyn sakon määrää, koska ILRO:n toiminta on lieventänyt sen rikkomuksen, johon se on osallistunut, aiheuttamaa vahinkoa kilpailulle erityisesti sen vuoksi, että ILRO ei ole noudattanut hintoja ja kiintiöitä koskevia sopimuksia ja on ollut yhteistyössä komission kanssa rikkomuksia koskevassa menettelyssä siten, että komissio on voinut yhteistyön ansiosta saada menettelyn päätökseen. Jotta tällaisella sakon määrän vähentämisellä olisi haluttuja vaikutuksia, sakon rahallista määrää on vähennettävä riittävästi. Kantajaa ei koske mikään tällainen lieventämisperuste.

61 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo Ferriere Nordin osalta, että koska ne määrät, joita tämä yritys ja kantaja ovat vieneet tuotteitaan Ranskan markkinoille, mitattuna prosentuaalisena osuutena kyseessä olevien tuotteiden kokonaistuotannosta, poikkeavat huomattavasti toisistaan, erisuuruisten sakkojen määrääminen on perusteltua.

62 Kanneperusteen tämä osa on siksi hylättävä.

Perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste

Asianosaisten väitteet

63 Kantaja väittää, että komission päätöstä ei ole perusteltu oikeudellisesti riittävällä tavalla italialaisten valmistajien osalta. Kantaja korostaa, että komissio on lausunut italialaisista valmistajista — toisin kuin muista Ranskan markkinoilla toimivista yrityksistä — ainoastaan kolme merkityksetöntä tekstiriviä, jotka eivät perustuneet mihinkään tutkimuksiin.

64 Komissio vastaa tähän väitteeseen toteamalla, että komission tarkoituksena on ollut esittää ainoastaan kuvaannollisesti eri yrityksiä koskevat asiaankuuluvat tai silmiinpistävät seikat niille määrättyjen sakkojen osalta, siltä osin kuin tämä on ollut tarpeellista sen määrittelemiseksi, millä tavalla yritykset ovat osallistuneet järjestelyihin. Komissio toteaa antaneensa riittävän tarkan selostuksen italialaisten yritysten tilanteesta ja maininneensa niitä koskevat pääseikat. Komissio lisää, että italialaisten yritysten tilanne on ollut yksinkertaisempi, koska yritysten ei ole väitetty osallistuneen järjestelyihin Italian markkinoilla.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

65 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti päätösten perustelua koskevan velvollisuuden tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi se, että tuomioistuimet voivat valvoa kyseisen päätöksen laillisuutta ja että asianosaiset saavat tarpeelliset tiedot siitä, onko päätös perusteltu (ks. asia T-44/90, Asia La Cinq v. komissio, tuomio 24.1.1992, Kok. 1992, s. II-1, 42 kohta ja asia T-7/92, Asia Motor France ym. v. komissio, tuomio 29.6.1993, Kok. 1993, s. II-669, 30 kohta). Tämän vuoksi komission on esitettävä päätöksessään ne tosiseikat, oikeudelliset seikat ja syyt, joiden perusteella se on tehnyt päätöksen kilpailusääntöjen soveltamisesta.

66 Käsiteltävänä olevassa asiassa on todettava, että kantaja on esittänyt komission päätöksen sisällön erottamalla keinotekoisesti osan päätöksestä, vaikka jokaista päätöksen osaa on tarkasteltava yhdessä päätöksen muiden osien kanssa, koska päätös on kokonaisuus. Itse asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että päätöksessä, ottaen huomioon kaikki päätöksessä esitetty, on esitetty asianosaisille kaikki tarpeelliset seikat, jotta nämä tietäisivät, onko päätös perusteltu, ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voisi valvoa päätöksen laillisuutta.

67 Lisäksi on todettava samalla lailla kuin komissio on todennut, että kantajaa koskevat päätöksen osat ovat lyhyitä sen vuoksi, että italialaiset yritykset — toisin kuin muut yritykset — ovat osallistuneet järjestelyihin ainoastaan yksillä markkinoilla.

68 Tämän vuoksi kanneperuste on hylättävä.

69 Ottaen huomioon kaiken edellä esitetyn ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kantajalle määrättyä 20 000 ecun sakkoa ei ole kumottava eikä sakon määrää ole alennettava.

70 Kanne on siten hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

71 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kanne on hylätty ja koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on velvoitettava korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kirschner Bellamy Vesterdorf

García-Valdecasas Lenaerts

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä huhtikuuta 1995.

Kirjaaja

H. Jung

Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja

H. Kirschner

Sisällysluettelo

Kanteen perustana olevat tosiseikat ..... II - 1168

Asian käsittelyn vaiheet ..... II - 1173

Asianosaisten vaatimukset ..... II - 1174

Asian ratkaisu ..... II - 1175

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomista koskeva kanneperuste ..... II - 1176

Asianosaisten väitteet ..... II - 1176

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II - 1177

Asetuksen N:o 17 15 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste ..... II - 1179

I — Kantajan rikkomuksen tahallisuus ja tuottamuksellisuus ..... II - 1179

Asianosaisten väitteet ..... II - 1179

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II - 1181

II — Kantajan osallistumisen vähäinen merkitys ..... II - 1182

Asianosaisten väitteet ..... II - 1182

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II - 1183

III — Yhdenvertaisuusperiaatteen loukkaaminen ..... II - 1184

Asianosaisten väitteet ..... II - 1184

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II - 1186

Perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste ..... II - 1187

Asianosaisten väitteet ..... II - 1187

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II - 1188

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 1189